

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 2 de març de 2016

9. Misericòrdia i correcció

Estimats germans i germanes, bon dia!

Parlant de la misericòrdia divina, hem evocat diverses vegades la figura del pare de família que estima els seus fills, els ajuda, es preocupa per ells, els perdona. I com a pare, els educa i els corregeix quan s'equivoquen, afavorint el seu creixement en el bé.

És així que se'ns presenta Déu en el primer capítol del profeta Isaïes, en el qual el Senyor, com un pare afectuós però també atent i sever, s'adreça a Israel acusant-lo d'infidelitat i de corrupció, per portar-lo al camí de la justícia. El text comença així:

«Escolta, cel! Estigues atenta, terra!

El Senyor parla:

“He criat fills i els he ennoblit,
però ells s'han revoltat contra mi.
Un bou coneix el seu propietari,
i un ase, l'estable del seu amo,
però a mi, Israel no em coneix,
el meu poble m'ignora.”» (1,2-3)

Déu, mitjançant el profeta, parla al poble amb l'amargor d'un pare decebut: ha fet créixer els seus fills i ara s'han rebel·lat contra ell. Fins i tot els animals són fidels al seu amo i reconeixen la mà que els alimenta; el poble, en canvi, ja no reconeix Déu, es nega a entendre. Tot i estar ferit, Déu deixa que l'amor parli, i fa una crida a la consciència d'aquests fills degenerats perquè es penedeixin i es deixin estimar altra vegada. Això és el que fa Déu! Ve al nostre encontre perquè ens deixem estimar per ell, pel nostre Déu.

La relació pare-fill, a la qual els profetes sovint es refereixen per a parlar de la relació d'aliança entre Déu i el seu poble, s'ha desnaturalitzat. La missió educativa dels pares té per objecte fer-los créixer en la llibertat, fer-los responsables, capaços de dur a terme obres de bé per a ells o per als altres. En canvi, per raó del pecat, la llibertat es converteix en el pretext d'autonomia, fruit de l'orgull, i l'orgull porta a la contraposició i a la il·lusió d'autosuficiència.

És aleshores que Déu reclama al seu poble: «Us heu equivocat de camí.» Amb afecte i amb amargor diu el «meu» poble. Déu no ens rebutja mai; nosaltres som el seu poble, el més dolent dels homes, la més dolenta de les dones, els més dolents dels pobles són els seus fills. I així és Déu: mai, mai no ens rebutja! Sempre diu: «Fill, vine.» I aquest és l'amor dels nostre Pare; aquesta és la misericòrdia de Déu. Tenir un pare així ens dóna esperança, ens dóna confiança. Aquesta pertinença hauria de ser viscuda en la confiança i en l'obediència, amb el coneixement que tot és do que ve de l'amor del Pare. En canvi, aquí tenim la vanitat, la beneiteria i la idolatria.

Per això ara el profeta s'adreça directament a aquest poble amb paraules severes per ajudar-lo a comprendre la gravetat de la seva culpa:

«Ai, nació pecadora, [...]
raça de malvats, fills corruptes!
Han abandonat el Senyor,
han menyspreat el Sant d'Israel,
s'hi han girat d'esquena» (v. 4).

La conseqüència del pecat és un estat de sofriment, del qual pateix les conseqüències també el país, devastat i deixat com un desert, de tal manera que Sió —és a dir Jerusalem— es torna inhabitable. On hi ha el rebuig de Déu, de la seva paternitat, no hi ha vida possible, l'existència perd les seves arrels, tot sembla pervertit i destruït. Això no obstant, fins i tot aquest moment dolorós ens porta a la salvació. La prova es dona de manera que el poble pugui experimentar l'amargor de qui abandona Déu, i a continuació s'enfronti amb la buidor desoladora d'una opció de mort. El sofriment, conseqüència inevitable d'una decisió autodestructiva, ha de fer reflexionar el pecador per obrir-lo a la conversió i al perdó.

I aquest és el camí de la misericòrdia divina: Déu no ens tracta d'acord amb les nostres culpes (cf. Sl 103,10). El càstig es converteix en l'instrument per a provocar la nostra reflexió. Així s'entén que Déu perdona el seu poble, que perdona i no ho destrueix tot, sinó que deixa sempre oberta la porta a l'esperança. La salvació implica la decisió d'escoltar i deixar-se convertir, però sempre és un do gratuït. El Senyor, per tant, en la seva misericòrdia, assenjala un camí que no és el dels sacrificis rituals, sinó més aviat el de la justícia. El culte és criticat no perquè sigui inútil en ell mateix, sinó perquè, en lloc de manifestar la conversió, pretén substituir-la, i així es converteix en la recerca de la justícia mateixa, creant la convicció enganyosa que són els sacrificis allò que salva, no la misericòrdia divina que perdona el pecat. Per entendre-ho bé: quan un està malalt va al metge; quan un se sent pecador va al Senyor. Però si en lloc d'anar al metge, va al bruixot no es cura. Tantes vegades no anem al Senyor perquè ens estimem més anar per camins equivocats, cercant fora d'ell una justificació, una justícia, una pau. Déu, diu el profeta Isaïes, no agraeix la sang de vedells i de xais (v. 11), sobretot si l'ofrena es fa amb les mans brutes de la sang dels germans (v. 15). Jo penso ara en alguns benefactors de l'Església que vénen amb oferiments —«Prengui per a l'Església aquesta ofrena»— que són el fruit de la sang de tants explotats, maltractats, esclavitzats amb la feina mal pagada! Jo diré a aquesta gent: «Per favor, emporteu-vos aquests diners, cremeu-los.» El poble de Déu, és a dir l'Església, no necessita diners bruts, necessita cors oberts a la misericòrdia de Déu. Cal apropar-se a Déu amb les mans purificades, evitant el mal i fent el bé i la justícia. Que bonic és com acaba el profeta:

«Deixeu de fer el mal
apreneu a fer el bé,
busqueu la justícia,
detureu l'opressor,
defenseu l'orfè,
pledgeu a favor de la viuda» (v. 16-17).

Penseu en tants refugiats que desembarquen a Europa i no saben on anar. Aleshores, diu el Senyor, els pecats, per més vermells que siguin, es tornaran blancs com la neu, i blancs com la llana, i el poble podrà alimentar-se dels béns de la terra i viure en pau (cf. v. 19).

És aquest el miracle del perdó de Déu; el perdó que Déu com a Pare vol donar al seu poble. La misericòrdia de Déu se'ns ofereix a tots, i aquestes paraules del profeta valen també avui per a tots nosaltres, cridats a viure com fills de Déu.

Traducció inicial de Josep M. Torrents per a *Catalunya Religió*, revisada